

Sygn. akt V KO 52/19

POSTANOWIENIE

Dnia 1 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron
w dniu 1 sierpnia 2019 r.

w sprawie J.N. i 18 innych,

oskarżonych z art. 286 § 1 k.k. i innych,

wniosku Sądu Okręgowego w S. w IV Wydziale Karnym Odwoławczym z dnia 6
czerwca 2019 r., sygn. akt III K [...]

o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu,
na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**przekazać sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w
G.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 czerwca 2019 r., sygn. akt III K [...], Sąd Okręgowy w S. wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie niniejszej sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu podnosząc, że przemawia za tym wzgląd na dobro wymiaru sprawiedliwości.

Wyznaczony w tej sprawie sędzia referent J.S. podniósł zarzut istotnych nieprawidłowości związanych z losowaniem sędziego referenta, a to wobec bezpodstawnego wyłączenia od udziału w losowaniu 4 innych sędziów. Zwrócił uwagę, że w przyszłości strony postępowania mogą ewentualnie podnosić w tym zakresie zarzut w postępowaniu odwoławczym lub kasacyjnym.

Ponieważ Prezes Sądu Okręgowego w S. odmówił powtórzenia losowania, sędzia referent zwrócił się w tej sprawie do Ministerstwa Sprawiedliwości, jako

administratora systemu losowego przydziału spraw. Dyrektor Departamentu Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych Ministerstwa Sprawiedliwości stwierdził w piśmie z dnia 26 lipca 2018 r., że przepis § 43 ust. 12 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych wyrażnie stanowi, iż w sytuacjach nim objętych w losowaniu biorą udział wszyscy sędziowie z wydziałów lub sekcji wskazanych przez prezesa sądu. Przepis ten nie zakłada uprzedniego wyłączenia od losowania poszczególnych sędziów, niezależnie od tego, jaką funkcję pełnią, jaki jest ich współczynnik przydziału, czy też jaką ilość sesji w miesiącu przewiduje ich zakres czynności. W piśmie tym podkreślono wreszcie, że wskazany przepis „ma charakter kategoriyczny, sytuacje zaistniałe *ad hoc*, uzasadnione pragmatycznym dążeniem do sprawnego zakończenia postępowania nie mogą mieć wpływu na jego stosowanie. Tym samym stwierdzić należy, iż jakiegokolwiek wyłączenie z puli losowania, dokonane przed jego faktycznym przeprowadzeniem, są (...) nieprawidłowe i nie znajdują uzasadnienia”.

W przekonaniu wnioskującego Sądu, powyższe okoliczności mogą zarówno w odbiorze stron procesowych, jak i w odbiorze społecznym budzić wątpliwości, czy właściwy miejscowo Sąd będzie w stanie obiektywnie rozpoznać sprawę. Wobec tego dobro wymiaru sprawiedliwości uzasadnia wniosek o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek Sądu Okręgowego w S. zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu w trybie art. 37 k.p.k. może nastąpić tylko wtedy, gdy realnie występują okoliczności, które mogą stwarzać uzasadnione przekonanie o braku warunków do obiektywnego rozpoznania sprawy w danym sądzie.

W zaistniałej sytuacji, rozpoznanie przedmiotowej sprawy przez Sąd miejscowo właściwy, mogłoby nie tylko w odbiorze społecznym, ale także u stron postępowania, wywołać przekonanie o nieobiektywnym działaniu tego organu. W kategoriach dobra wymiaru sprawiedliwości, jako warunku przekazania sprawy

w trybie art. 37 k.p.k., mieści się również potrzeba kształtowania w opinii społecznej przekonania o obiektywizmie sądów i bezstronności w rozpoznaniu każdej sprawy.

W realiach niniejszej sprawy występują podstawy do zastosowania powyższej regulacji tak dla zapewnienia optymalnych warunków orzekania, jak i dla wykluczenia potencjalnych spekulacji, że to pozamerytoryczne okoliczności mogłyby wywrzeć wpływ na treść rozstrzygnięcia o zasadności bądź niezasadności aktu oskarżenia.

Wypada przypomnieć, że wszyscy sędziowie orzekający w pierwszej instancji w Wydziale III Karnym Sądu Okręgowego w S. zostali wyłączeni od prowadzenia niniejszej sprawy (k. 16852, tom 83). Tym bardziej więc należało dochować wszelkiej staranności, by losowanie sędziego referenta spośród pozostałych sędziów odbyło się bez jakichkolwiek nieprawidłowości.

Czynność losowania sędziego referenta przeprowadzono w dniu 9 maja 2018 r., przy czym zarządzeniem Prezesa Sądu Okręgowego w S., z udziału w losowaniu wyłączono czterech sędziów wskazanych imiennie (k. 16852 – 16853, 16901, tom 83). W tym czasie obowiązywały przepisy rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2316 j.t., z późn. zm.), którego paragraf 43 ust. 12 stanowił, że w sytuacji wymienionej w tym przepisie, w losowaniu biorą udział wszyscy sędziowie z wydziałów lub sekcji wskazanych przez prezesa. Natomiast przepis § 43 ust. 12a został wprowadzony dopiero z dniem 14 sierpnia 2018 r., a zatem nie mógł mieć zastosowania do wyłączenia innych sędziów od udziału w losowaniu. Przepis ten stanowił – „Jeżeli akta sprawy karnej liczą powyżej 50 tomów lub przewidywany zakres postępowania dowodowego w sprawie karnej uzasadnia przypuszczenie, że w sprawie niezbędne będzie wyznaczenie co najmniej 10 terminów rozprawy, prezes sądu może przed losowaniem wyłączyć sędziego pełniącego funkcję, o której mowa w § 48 ust. 1 pkt 2 lit. f i g, lub mającego już w swoim referacie takie sprawy. Prezesa sądu może wyłączyć prezes sądu przełożonego. Przepis stosuje się odpowiednio do ławników oraz w sytuacji, o której mowa w § 43a ust. 8”.

Uchybienie, jakiego dopuszczono się przy losowaniu sędziego referenta oraz fakt kwestionowania przebiegu czynności przez tego sędziego powodują,

że mając na uwadze zarówno możliwość podnoszenia w przyszłości przez strony postępowania stosownych zarzutów apelacyjnych, bądź kasacyjnych, jak również odbiór społeczny funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, obliuguje do sięgnięcia po wyjątkową instytucję, o jakiej mowa w art. 37 k.p.k.

Nie ulega bowiem wątpliwości, że postępowanie powinno toczyć się w warunkach, w których prawidłowość orzekania nie będzie wzbudzała jakichkolwiek zastrzeżeń zarówno w zakresie trybu wyboru sędziego referenta, jak i co do bezstronności procedowania i rozstrzygania w danej sprawie (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 kwietnia 2010 r., IV KO 36/10, OSNwSK 2010, Nr 1, poz. 715; z dnia 7 października 2004 r., V KO 58/04, LEX nr 186473*).

Implikacją tego stanowiska było przekazanie sprawy do merytorycznego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G.